

2019-080

Archeologienota Sint-Baafs-Vijve Loverhoek

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

11-7-2019

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande Verkavelingsaanvraag te Sint-Baafs-Vijve Loverhoek (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingreep meer dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is 3435m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Het is gelegen in een woonwijk ten oosten van een industriezone. Langs vrijwel alle zijden wordt het ingesloten door bebouwing en bijhorende tuinen van de woonwijk. Het terrein is momenteel in gebruik als landbouwgrond.

Sint-Baafs-Vijve kent een rijke geschiedenis, maar het plangebied was steeds op ruime afstand van de dorpskern gelegen. Op basis van de historische kaarten is het plangebied vanaf de 18de eeuw onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Er zijn geen aanwijzingen dat het plangebied verstoord is. Op de bodemkaart wordt het plangebied aangeduid een Pbc bodem, een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Er zijn geen aanwijzingen voor begraven bodems, er is maw weinig kans dat een steentijdsite aanwezig is in het plangebied.

Het plangebied kent een gunstige landschappelijke ligging, op een hogere rug uitkijkend over de Leie en diens vallei in het zuiden. Deze ligging en de nabijheid van de Leie en enkele van diens zijlopen hebben er ongetwijfeld voor gezorgd dat de omgeving van het plangebied sinds lang een aantrekkelijke locatie is voor menselijke occupatie. Hoewel er nog weinig gravend archeologisch onderzoek gebeurde in de omgeving van het plangebied, zorgen de (weinige) beschikbare archeologische gegevens, de historische achtergrond van het dorp en de landschappelijke ligging er toch voor dat aan het plangebied een archeologische verwachting kan gegeven worden. Op basis van de historische kaarten is het plangebied vanaf de 18de eeuw onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Er zijn geen aanwijzingen dat er grootschalige verstoringen in het plangebied hebben plaatsgevonden.

Het terrein zal verkaveld worden in 8 loten met een oppervlakte van 306 tot 516m². Op elk lot wordt een woning met bijhorende tuin voorzien. De bestaande wegenis aansluitend aan het plangebied wordt uitgebreid naar het noordoosten. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het optrekken van de woningen, het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen en -leidingen en het inrichten van de tuinzones kent een diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor Sint-Baafs-Vijve, waarover archeologisch nog zo goed als niets gekend is. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren in het volledige plangebied (3435 m²) in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren. Bovendien wordt de verkaveling pas ontwikkeld nadat er zekerheid is dat de vergunning wordt verkregen; zolang er geen vergunning is, blijft het terrein in gebruik door de huidige eigenaars. Deze staan niet toe dat er al werken gebeuren op hun eigendom zonder dat er zekerheid is over het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Sint-Baafs-Vijve, Loverhoek

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 81867 en Y: 178521; X: 82145 en Y: 178652

Oppervlakte plangebied: ca. 3435m²

Kadastergegevens: Waregem, afdeling 3 Sint-Baafs-Vijve, sectie B, perceel 518W (partim) (zie figuur 1)

Het plangebied is 3435m² groot en komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor proefsleuvenonderzoek:
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
 - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen? Is er sprake van colluvium?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
 - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
 - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
 - Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethoden moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande werken als nog niet zullen plaatsvinden.

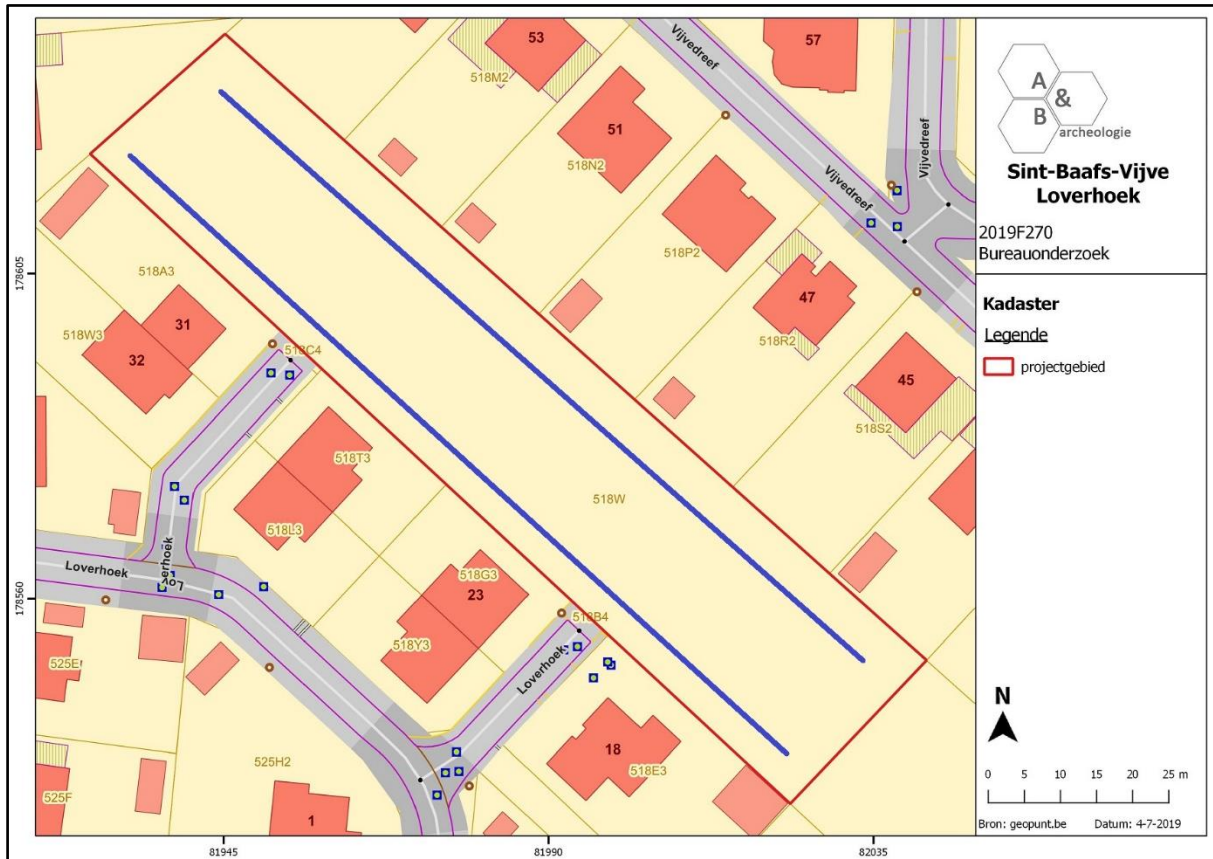
Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden. Er zijn geen randvoorwaarden.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De twee parallelle sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en noordwest-zuidoost georiënteerd volgens de helling van het terrein. Daarnaast houdt de inplanting rekening met de toekomstige funderingen van de appartementsgebouwen en woningen. Aanvullend worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrijgekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 343m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 85m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 428m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatif sleuvenplan, geprojecteerd op het kadaster (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandleembodems.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.